

РЕЦЕНЗИЯ

от

Доц. д-р ГЕОРГИ ВЕСЕЛИНОВ ГАНЧЕВ EMBL-HSG
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ)

на дисертационен труд за присъждане на
образователната и научна степен **„ДОКТОР“**

в област на висше образование - 3. „Социални, стопански и правни науки“
професионално направление - 3.6. „Право“
докторска програма - „Международно частно право“

Автор: Радостина Георгиева Никодимова

Тема: Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела

Научен ръководител: доц. д-р Димитър Милчев Деков, ПУ

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Общо представяне на процедурата и представените материали докторанта

Със Заповед № РД-21-2366-18.12.2024 г. на проф. д-р Румен Младенов - Ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“, докторска програма: „Международно частно право“. С Протокол №1/10.01.2025г. на научното жури съм определен за Председател на научното жури, назначено с цитираната по-горе Заповед, както и за рецензент по процедурата за защита на научната работа. Автор на дисертационния труд е г-жа Радостина Георгиева Никодимова – задочен докторант в докторска програма „Международно частно право“ към Катедрата по гражданско-правни науки в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ с научен ръководител доц. д-р Димитър Милчев Деков от

ВУЗ – ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“, адвокат, арбитър и председател на ЮЛНЦ (НПО).

Представеният от Радостина Георгиева Никодимова комплект с материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с приложимата нормативна уредба в областта, включително с Чл.36 (1) от релевантния Правилник за развитие на академичния състав на ПУ, като съдържа изискуемите документи. Наред с дисертационния труд и автореферат, докторанта е приложил и 5 (пет) публикации - научни доклади и статии, по или във връзка с избраната тема, като общо включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

Докторантът е приложил 5 публикации, по и във връзка с процедурата.

II. Кратки биографични данни за докторанта

Докторант Радостина Георгиева Никодимова е завършила специалност „Право“ в Юридическия факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ през 2018г. Има придобита магистърска степен по „Счетоводство и контрол“ от Аграрния университет в Пловдив, както и бакалавър по „Аграрна икономика“ в същия ВУЗ. Във времето от февруари 2019г. до 01.03.2024г. е задочен докторант към Катедрата по гражданскоправни науки в Юридическия факултет на ПУ, като е отчислена с право на защита.

Професионалният и живот е свързан с надграждане и трупане на разнообразен, безценен опит, свързан със стопанския живот у нас, подготвящ я за висококвалифицираното юридическо образование и класическите професии за завършващите юристи. От 2019г. е вписана като Адвокат в Адвокатска колегия Пловдив, а също така и като Медиатор в съответния регистър при Министерство на правосъдието на РБългария. Преподава в качеството си на хоноруван асистент по Международно частно право в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. От автобиографията ѝ личи, че използва всяка възможност за

изява и придобиване на нови знания, умения и способности в съответната професионална област, със задълбочено вникване в тънкостите на материята. Владее свободно английски език, с добри познания по испански и руски език, което е предпоставка да ползва в оригинал литературни източници, както и да общува с колеги в международен мащаб, вкл. да обогати собствените си професионални познания по интересуващата я практико-приложна материя.

III. Актуалност на тематиката

Разработения дисертационен труд на тема „Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела“ е посветен на повече от интересна, заслужаваща внимание и все по-актуална юридическа проблематика в образователен и научно-приложено аспект, тясно свързана с международноправния контакт и юридически обмен между държавите-членки на Европейския съюз (въведена с Регламент (ЕС) 655/2014). Изследвани са важни институти на Международното частно право, включително във връзка с националното законодателство и процесуалноправна уредба – повече от актуални и с огромно практическо значение в съвременния ни живот. Избраната тема сполучливо е съобразена с професионалното развитие и интереси на докторанта, както и с безспорната ерудиция и практико-приложен опит на научния ръководител доц. д-р Димитър Деков.

IV. Познаване на проблема

Докторантът демонстрира професионално познаване същността на изследваната проблематика – законодателна уредба и доктрина, съчетани с използване и препратка към натрупалата се специализирана книжнина и релевантната – национална, но и на страните-членки на ЕС, съдебна практика. Показана е способност за внимателно ползване на литературни източници, творчески коментар и анализ на повдигнатите въпроси в материята.

V. Методика на изследването

Избраната методика на изследване включва различни научно-изследователски и методологически подходи - историческия метод, комплексно използване на логическо-аналитичен и системен подход към тематиката, съчетани с използване на системен анализ и сравнително-правен метод, както и индуктивен метод за анализ на съдебната практика в областта. Включен е и критичен анализ, чрез анализ и сравнение на правния инструментариум в изследваната област, включително с поглед върху достиженията на родната доктрина и юриспруденция, допринасящи за по-задълбочено разглеждане на повдигнатите въпроси в материята. Тематиката предполага ползване на

натрупалата се вътрешна, но и международна съдебна практика, което позволява постигане на поставената цел и достигане до адекватни отговори на проблематиката, предмет на изследване в дисертационния труд, което спомага за практическата му насоченост и интерес за практикуващи юристи. Сполучливо са използвани разнообразни чуждоезикови източници по релевантната материя.

VI. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд, носещ характеристиките на монографично произведение, е в обем от 238 стандартни страници. Съдържанието на научната работа включва заглавна страница, съдържание, списък на използваните съкращения, увод, четири глави, посветени на същността на изследваната проблематика, заключение, библиография и приложения. Всяка глава детайлно е подразделена в раздели с римски цифри, включващи нива на точки и подточки, означени с арабски цифри. Направени са общо 382 бележки под линия, както и референции към 135 литературни източници, сред които 27 монографии, учебници, студии и статии на български език и 48 на чуждестранни автори. В изложението има препратка към 35 нормативни актове и документи на българското и европейско право, актове от съдебната практика и уеб базирани информационни източници, вкл. в рамките на ЕС. Направени са предложения *de lege ferenda* на съответните места в научната работа. Езикът и използваните изразни средства прилягат на научна разработка от такъв мащаб.

В уводната част на дисертационния труд, докторантът очертава обхвата на работата, въвежда и изяснява понятията, върху които надгражда същинското си изложение. Обозначени са целите и задачите на научното изследване, свързани със създаването на Европейска заповед за заповор на банкови сметки, с приемането на Регламент (ЕС) № 655/2014 на Европейския парламент и на Съвета на 15 май 2014г., който цели улесняване на трансграничното събиране на вземания по граждански и търговски дела.

В Глава първа са разгледани предпоставките за създаване на Европейска заповед за заповор на банкови сметки и е направена обща характеристика на заповедта за заповор. В съдържанието си включва три раздела, в които систематично е разгледано приемането на нормативната уредба в исторически план. Разгърнати и обобщени са принципните постановки на Регламента, в който е уредена процедурата по издаване на европейска заповед за заповор, както и са изложени спецификите в предмета, обхвата и действието му.

Глава втора е посветена на сравнително правно изследване на Европейската заповед за заповор на банкови сметки със съществуващи правни институти на ЕС в областта на сътрудничество и уреждане на трангранична задлъжнялост. Разгледани са релевантните източници на право на Европейския

съюз в сравнителен план - Регламент (ЕС) № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (Р Брюксел I (преработен)); Регламент (ЕС) № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане; Регламент (ЕО) № 861/2007 за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес, както и Регламент (ЕС) № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания. На вниманието на читателя са представени и обосновани редица интересни и дискуссионни хипотези. Направени са съответни изводи, за предимствата и недостатъците, приложението и взаимодействието с Европейската заповед за заповор.

В следващата - Глава трета, се разглежда по-обстойно процедурата по издаване на Европейската заповед за заповор на банкови сметки, компетентните органи, защитата на страните, отговорността за вреди. Вътрешното структуриране е извършено в три раздела като са изследвани достъпа до процедурата, условията и изискванията за издаване на самата Европейска заповед, включително откъм темпоралния аспект на постановяването на съдебно решение по делото. Обърнато е внимание на задължителния, строго формален характер на процедурата, обективизирана в съответен Формуляр, представляващ молба за издаване на Европейска заповед за заповор на банкови сметки - уреден в Приложение I от Регламент за изпълнение (ЕС) № 2016/1823 на Комисията от 10 октомври 2016 г. за установяване на формулярите, посочени в Регламент (ЕС) № 655/2014 на Европейския парламент и на Съвета за създаване на процедура за европейска заповед за заповор на банкови сметки с цел улесняване на трансграничното събиране на вземания по граждански и търговски дела, както и на събирането и допускането на доказателства, вкл. възможностите за обезпечаване. Обърнато е внимание на компетентните органи по процедурата, както и на съществуващите защитни възможности за кредитора, изразяващи се в обжалване на отказа за издаване на заповед за заповор, реализирано по реда на националното законодателство на държавите членки, респективно на длъжника, съобразено с изискванията и правото на справедлив съдебен процес и на зачитане на човешкото достойнство и семейния живот, а също на възможностите за защита правата на трети лица. Не на последно място, разгледана е и отговорността за вреди на различните участващи лица в процедурата по издаване на Европейска заповед за заповор на банкови сметки. Докторантът е навлязъл в някои дискуссионни въпроси, като аргументирано и толерантно е изразил своето виждане по тях, включително с предложения *de lege ferenda*.

Практическите трудности и насоки по приложението на процедурата по издаване на европейската заповед за заповор са предмет на по-задълбочено изследване в четвърта глава на научния труд. В съдържанието са включени общо три раздела, като важно място заема доказването в производството по издаване

на заповед за заповор. Представена е практиката на българските съдилища, и изпитваните основни затруднения за снабдяване със заповедта за заповор в случаите, когато трябва да се доказва спешна необходимост и установяването на нужда от налагането на мярката. Изследвани и предложени са мотивирани изводи, свързани с различните възможности с оглед на наличните хипотези, като анализите заслужават съответно внимание от заинтересуваната аудитория.

В заключението, докторантът обобщава резултатите от научното изследване, както и се съдържат някои конкретни предложения за подобряване на съществуващата нормативна уредба.

VII. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Разработения дисертационен труд има подчертана монографична насоченост. В него докторантът навлиза в дълбочина и достига до същностни изводи във връзка с изследваната материя, посветена на Европейската заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела във връзка с международноправното сътрудничество и обмен между страните-членки на Европейския съюз. Проблематиката е разгледана подобаващо, както развитието в исторически и сравнително-правен аспект, така и във функционална зависимост и взаимовръзка с други институти на Международното частно право, включително в процесуален аспект.

Най-общо, изтъкнатите и от докторанта иновативни, научни приносни моменти, включително с практико-приложен характер, могат да бъдат обобщени, както следва:

1. Научният труд представлява първо пълно и цялостно изследване на многообразните въпроси, свързани с Европейската заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела, включително във връзка със сходни институти на Международното частно право, както и анализ на вътрешната проблематика със съпътстващите я затруднения при прилагане на релевантната нормативна уредба.
2. В този смисъл, направен е сравнителен анализ на Европейската заповед за заповор с останалите четири правни инструмента на ЕС, относно трансграничното сътрудничество и обмен по граждански и търговски дела, като е обърнато внимание на положителните страни и недостатъци, както и на възможностите за взаимодействие между тях.
3. Дисертационният труд сполучливо изследва и обобщава становищата в съдебната практика и правната доктрина на националните и чуждестранни съдилища, в рамките на ЕС, по прилагане на Регламента, като предлага оригинални разрешения на възникващите дискуссионни въпроси.

4. В допълнение, изведена е релевантната практика на Съда на Европейския съюз по тълкуване на уредбата на Европейската заповед за запор на банкови сметки.
5. Приносно са дадени редица интересни и заслужаващи внимание предложения *de lege ferenda*, които могат да послужат за полезен ориентир, като дават същностни аргументи и практически насоки при ползването на европейския правен инструмент от магистрати, адвокати, научни работници, преподаватели и други заинтересовани професионалисти в материята, включително:
  - a. да се разшири обхватът на процедурата, която да обхване не само възможността за учредяване на запор на банкови сметки, а и възбрани върху недвижимо имущество, запор на вземания и др. обезпечителни мерки;
  - b. да се разшири действието на ЕЗЗБС относно лицата, върху чиито сметки може да бъде наложен запор;
  - c. да се разшири обхвата на регламента откъм финансовите инструменти, които могат да послужат за обезпечение, като се включат криптовалута, електронни пари и др.;
  - d. да се разшири темпоралното действие на Европейската заповед за запор или настоящата правна уредба да бъде обект на автономно тълкуване от Съда на ЕС.
  - e. усъвършенстване механизма на сътрудничество и разширяване обхвата на предоставяната информация за банкови сметки и имуществото на длъжника като цяло;

Съобразно достигнатите научни постижения, резултатите от дисертационния труд, биха могли да бъдат полезни в редица насоки - усъвършенстване на действащата правна уредба, подобряване и уеднаквяване националната (но и не само) практика на съдилищата по прилагане на Регламента, в процеса на обучение на студентите по право, както и в ежедневната работа на всички практикуващи юристи по релевантната материя. Обобщената извадка на използваната съдебна практика (национална, но и на страните-членки на ЕС), допринася, в значително улеснение е, и от несъмнена полза за любознателния и заинтересован читател.

VIII. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с разработваната от докторанта тема са представени и 5 (пет) научни публикации, в това число публикувани доклади от научни форуми, конференции и семинари, които са плод на дългогодишни и плодотворни

професионални усилия. Същите отразяват достижения и научни резултати на дисертационния труд в творческия процес на създаването му, включително които са допълнително развити в настоящата работа.

IX. Автореферат

Съдържанието и качеството на представения автореферат са в съответствие с изискванията, като по същество достоверно отразяват основните резултати, постигнати от докторанта в процеса по научно списване на дисертационния труд.

X. Критични бележки и препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

По дисертационния труд, разбира се, могат да се направят и някои полезни бележки, които не намаляват цялостното достойнство на научното изследване, като с оглед на възможността за съобразяването им от докторанта в бъдещото си професионално развитие, и/или при евентуално публикуване на научната работа, бих могъл да спомена:

Дисертационният труд като цяло е добре структуриран, но, като че ли, все още би могъл да се допълни и прецизира, включително балансира, съобразено с най-добрите практики за подобен вид научна работа, което ще придаде допълнителна стойност на творбата.

Някои от направените изводи, безспорно, могат да бъдат поставени под съмнение, а други дори да бъдат окачествени като погрешни или поне недостатъчно изяснени (напр. – във връзка с понятията „местоживееене“ и „обичайно местопребиваване“), включително когато засягат въпроси, по които има вече изразени становища с тежест в доктрината или са в подкрепа, респективно в противовес, на приведена съдебна практика. Независимо от това, авторовите мисли и изводи, включително много от предложенията *de lege ferenda*, определено заслужават внимание, като са обосновани и толерантно изложени. В действителност, при евентуално допълнително и по-пълно прецизиране, научните приноси ще се обогатят, а творческата работа и удовлетворение от постигнатото биха могли само да спечелят.

В действителност, макар в научният труд да са използвани и анализирани значителни по обем литературни източници, пропуснати са някои - повече или по-малко, значими творчески материали, чието изследователско включване, би позволило да се навлезе по-задълбочено и още повече в проблематиката със свързаните разнообразни и многопластови проблеми.

Допуснати са някои досадни правописни грешки, които предполагаме да са плод по-скоро на технически пропуски и недоглеждания, покрай приключване на работата и в някак неизбежната заключителна „бъркотия“, свързани с финалната подготовка за защита на научния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „Европейска заповед за заповор на банкови сметки по граждански и търговски дела“ съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторант Радостина Георгиева Никодимова притежава задълбочена образователна подготовка, теоретични знания и професионални умения по научната специалност Международно частно право, демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване, както и потенциал за творческо развитие и професионално самоусъвършенстване.

Поради гореизложеното, определено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, други публикации, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор' на Радостина Георгиева Никодимова** в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“, докторска програма: „Международно частно право“.

27 Февруари 2025 г.

Изготвил рецензията: .....

Доц. д-р Георги ГАНЧЕВ EMBL-HSG